ZFD937CB62C

Gemeente Duiven

RAADSVOORSTEL

Onderwerp : Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie

Zaak- & documentnr. : Z/22/094132/201561755
Portefeuillehouder : Gemma Tiedink
Opsteller : Rutger Traag
Team : Realisatie en beheer
Telefoonnr.

Samenvatting
Omdat het klimaat verandert en hierop ingespeeld moet worden, is het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA) vastgesteld. Binnen de werkregio de Liemers werken de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar en het waterschap Rijn en IJssel samen aan het DPRA. Na het uitvoeren van de stresstesten, het voeren van de risicodialoog en het opstellen van de beleidsambities is nu het moment gekomen om het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie voor te leggen aan uw raad. In het uitvoeringsprogramma wordt uitgegaan van een viertal scenario's die uitgevoerd kunnen worden. De vorm en omvang van ieder scenario verschilt waarbij gesteld kan worden dat in volgorde van A naar D het scenario A het meest ambitieus is. Bij de keuze voor D wordt weinig tot geen werk gemaakt van klimaatadaptatie. Het voorkeursscenario is scenario B. Daarnaast stellen wij een aantal versnellingsmaatregelen voor in aanvulling op scenario B. Deze staan beschreven in de Duivense Oplegger.
Met het uitvoeren van dit programma worden er concrete stappen gezet om de gemeente Duiven voor te bereiden op de klimaatverandering. Zo blijft de gemeente Duiven leefbaar en veilig.

Duiding samenhang Uitvoeringsprogramma met Watertakenplan
Het Uitvoeringsprogramma bevat drie typen maatregelen: maatregelen in het kader van hittestress, wateroverlast en droogte. De maatregelen die hittestress tegen gaan worden bekostigd uit algemene middelen. Maatregelen tegen wateroverlast en droogte worden bekostigd uit het watertakenplan. Deze verdeling is aangehouden omdat gelden uit het watertakenplan wettelijk alleen besteed mogen worden aan water en riool gerelateerde zaken en niet aan hittestress maatregelen.
Dit betekent voor dit voorstel dat we uw raad vragen de complete budgetten voor klimaatadaptatie in de meerjarenbegroting beschikbaar te stellen (beslispunt 3 en 7). De dekking van deze budgetten valt daarna uiteen. De kosten voor maatregelen wateroverlast en droogte worden gedekt in het Watertakenplan (beslispunt 4 en 8) en voor de maatregelen hittestress is het nodig kredieten beschikbaar te stellen (beslispunt 5 en 9).

Beslispunten

1. Het 'uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie in de Liemers' vast te stellen;
2. Te kiezen voor scenario B uit het 'uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie';
3. De financiële gevolgen van de maatregelen wateroverlast en droogte voor scenario B te dekken in het Watertakenplan
4. De budgetten voor maatregelen hittestress jaarlijks conform scenario B op te nemen in de meerjarenbegroting 2023 tot 2027.
5. De PLUS variant uit de 'Duivense Oplegger' vast te stellen in aanvulling op scenario B.
6. De financiële gevolgen van de maatregelen wateroverlast en droogte uit de PLUS variant "Duivense oplegger" te dekken in het Watertakenplan

7. De budgetten voor maatregelen hittestress van de PLUS variant op te nemen in de meerjarenbegroting 2023 tot 2027
8. Het vaststellen van de bovenstaande beslispunten is onder voorbehoud van accordering in de voorjaarsnota.

Aanleiding
Omdat het klimaat verandert en hierop ingespeeld moet worden, is het Deltaplan Ruimtelijke adaptatie (DPRA) vastgesteld. Het DPRA is een plan van Nederlandse overheden om wateroverlast, hittestress, droogte en de gevolgen van overstromingen te beperken. Het doel van het plan is dat Nederland in 2050 klimaatbestendig en waterrobuust is ingericht. Gemeenten, waterschappen, provincies en het Rijk werken samen aan de ambities in dit plan en hebben zich daarvoor ook verenigd in werkregio's.

Binnen werkregio de Liemers werken de gemeenten Duiven, Westervoort, Zevenaar en het waterschap Rijn en IJssel samen aan het DPRA. Na het in beeld brengen van de kwetsbaarheden voor klimaatverandering in de Liemerse stresstest zijn in het verleden de risicodialogen gevoerd. Hierin zijn op verschillende manieren inwoners en stakeholders betrokken bij het thema klimaatadaptatie en de beeldvorming rond dit thema. Op basis van het participatietraject en de resultaten van de stresstest heeft uw raad in de zomer van 2021 de beleidsambities vastgesteld als basis voor het uit te werken uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie. Op basis van de uitwerking die heeft plaats gevonden kunnen we u nu het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie aanbieden.

Planning
Het uitvoeringsprogramma heeft een doorkijk tot het jaar 2050 waarmee we de richting voor de lange termijn hebben bepaald. Voor de korte en middellange termijn richten we ons op de periode 2023 tot 2027. Het uitvoeringsprogramma geeft voor deze periode concrete aanbevelingen en maatregelen in combinatie met een uitwerking van de kosten en bekostiging. Daarnaast willen wij een inhaalslag maken en koppelkansen benutten. In de notitie ‘Duivense oplegger’ staan aanbevelingen om dit voor de korte- en middellange termijn in te vullen.

Beoogd effect
Het doel van het uitvoeringsprogramma is om de gemeente zo in te richten dat de effecten van klimaatverandering geen verslechtering van de leefomgeving te weeg brengen. Dit willen we doorvertalen in de gemeentelijke begroting.

Argumenten

1.1. De gemeente moet uitvoering geven aan klimaatadaptatie vanuit de zeven ambities van het bestuursakkoord Delta Programma Ruimtelijke Adaptatie (DPRA)

Vanuit het bestuursakkoord DPRA zijn een aantal ambities geformuleerd waaraan gemeenten uitvoering geven. Met de vaststelling van het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie zet de gemeente ook de volgende stap in het DPRA.

1.2. Het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie is de uitwerking van de beleidsambities klimaatadaptatie die in het jaar 2021 zijn vastgesteld door de gemeenteraad.

Eerder zijn de beleidsambities klimaatadaptatie door u vastgesteld. In de bijlage is het document bijgevoegd. Dit programma geeft uitvoering aan die beleidsambities.

1.3. Het uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie draagt bij aan een integrale aanpak die is afgestemd met andere programma’s binnen de gemeente

Klimaatadaptatie raakt aan heel veel onderdelen. Daarom is er intensief afstemming geweest met andere beleidsvelden als riolering, groen, RO en duurzaamheid. Daarbij moet het plan ook passen en aansluiten bij de actualisatie van het watertakenplan en het nieuwe IBOR plan.

2.1. Er wordt gekozen voor een doelmatige en gerichte aanpak van klimaatadaptatie in samenhang met andere programma's.

Bij scenario B wordt werk gemaakt van klimaatadaptatie en wordt de buitenruimte echt omgevormd in tegenstelling tot scenario C en D. Omdat scenario B een echte integrale aanpak kent heeft deze de voorkeur.

2.2. Scenario B is de financieel meest aantrekkelijke optie.

Scenario B is ten opzichte van scenario A de financieel meest aantrekkelijke optie waarbij toch werk wordt gemaakt van klimaatadaptatie zoals genoemd bij argument 2.1. De kosten voor uitvoering van scenario A voor de lange termijn bedragen €. 26.297.320,00. Voor scenario B zijn de kosten voor de lange termijn veel lager met een totaalbedrag van €. 5.838.056,00.

2.3. Alleen bij de keuze voor scenario A of B kan gebruik worden gemaakt van de Impuls- en ZON gelden die door het Rijk beschikbaar zijn gesteld.

Bij de uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen om wateroverlast en droogte tegen te gaan kan door de gemeenten een beroep worden gedaan op bijdragen vanuit het Rijk. Het gaat hier om de Impulsgelden en de gelden die beschikbaar zijn vanuit ZON. Omdat enkel scenario A en B uitgaan van daadwerkelijke uitvoering van klimaatadaptieve maatregelen door de gemeente zijn deze bijdragen alleen bij deze twee scenario's inzetbaar.

3.1. Voor de uitvoering van het uitvoeringsplan is het noodzakelijk middelen beschikbaar te stellen voor de komende planperiode

De doelstellingen voor klimaatadaptatie zijn gericht op het jaar 2050 en daar is bij de totale doorrekening dan ook rekening mee gehouden. We richten ons nu op de planperiode tot het jaar 2027 waarin jaarlijks middelen beschikbaar gesteld moeten worden voor de aanpak klimaatadaptatie.
Voor de periode 2023 tot 2027 zijn voor de realisatie van scenario B de volgende jaarlijkse totaalkosten nodig voor klimaatadaptatie:

Duiven	***2023***	***2024***	***2025***	***2026***	***2027***
scenario B	**€ 210.887,00**	**€ 241.262,00**	**€ 195.587,00**	**€ 192.662,00**	**€ 202.112,00**

4.1. en 8.1. In de gemeentewet is geregeld dat de gemeente met de rioolheffing, volgend uit het watertakenplan, een adequaat instrument heeft om haar watertaken te bekostigen.

De maatregelen uit het uitvoeringsplan klimaatadaptatie gaan over wateroverlast, droogte en hittestress. De kosten voor de maatregelen in het kader van de aanpak van wateroverlast en droogte vallen onder de watertaken en worden derhalve financieel gedekt in het Watertakenplan. Dit zelfde geldt ook voor de kosten die een relatie hebben met wateroverlast en droogte genoemd voor de PLUS variant in de 'Duivense Oplegger'. In de financiële paragraaf staat een en ander uitgewerkt uitgaand van scenario B.

5.1. In aanvulling op scenario B uit het uitvoeringsprogramma willen we binnen de gemeente Duiven op onderdelen meer ambitie tonen en de inzet intensiveren.

Bij de uitwerking in scenario's binnen het uitvoeringsprogramma hebben we een brede benadering toegepast op Liemerse schaal. De aanpak blijft echter maatwerk waardoor per gemeente accenten gelegd kunnen worden. Binnen de gemeente Duiven willen we op onderdelen meer ambities tonen en de inzet intensiveren.

5.2. In de oplegnotitie 'Duivense oplegger' staat beschreven op welke thema's we in de periode 2022 tot 2027 meer ambitie willen tonen in aanvulling op scenario B

Om een inhaalslag te maken en koppelkansen te benutten binnen de gemeente willen we voorstellen conform de oplegnotitie 'Duivense oplegger' extra in te zetten op de volgende thema's:

- Klimaatadaptieve maatregelen op pleinen, ontmoetingsplekken en industrieterreinen: We willen dan inzetten op het klimaatadaptief inrichten van de pleinen in het centrum van Duiven, het Eilandplein in Duiven, Groessen en Loo en daarnaast het bedrijventerrein 't Holland. Waar mogelijk wordt de vergroening van de openbare ruimte versneld. De projecten bestrijden hittestress en werken aan een toekomstbestendige, biodiverse en gezonde leefomgeving.
- Participatie in de buitenruimte: samen met omwonenden en/of nabijgelegen bedrijven komen tot groene, duurzame en toekomstbestendige verblijfsplekken waar het aantrekkelijk is om te verblijven.

6.1. Voor de uitvoering van de maatregelen in de 'Duivense oplegger' in combinatie met scenario B dienen extra middelen beschikbaar te worden gesteld.

In de 'Duivense Oplegger' staat de PLUS variant beschreven. Voor de uitvoering van deze PLUS variant is extra geld nodig. We stellen daarom voor om in de jaren 2023, 2024 en 2025 extra middelen beschikbaar te stellen voor de aanpak van pleinen en bedrijventerreinen. Voor participatie in de buitenruimte willen we tot het jaar 2027 extra geld beschikbaar stellen. In de staat hieronder staan de financiële gevolgen weergegeven:

Duiven	***2023***	***2024***	***2025***	***2026***	***2027***
scenario B	€ 210.887,00	€ 241.262,00	€ 195.587,00	€ 192.662,00	€ 202.112,00
PLUS variant	€ 600.000,00	€ 600.000,00	€ 600.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00
totaal Duiven B-PLUS variant	**€ 810.887,00**	**€ 841.262,00**	**€ 795.587,00**	**€ 292.662,00**	**€ 302.112,00**

Kanttekeningen

De voorliggende beleidsambities geven aan hoe wij om willen gaan met klimaatadaptatie. Er zijn natuurlijk kanttekeningen en accenten hierbij te plaatsen:

2.1. scenario B is de voorkeursvariant. Er wordt echter minder uitvoering gegeven aan klimaatadaptieve maatregelen dan bij scenario A.

Bij de argumenten hebben we al aangegeven dat de keuze voor scenario B voor de hand ligt. Echter, bij de keuze voor scenario A wordt maximaal ingezet op klimaatadaptatie. Er wordt dan niet of minder afstemming gezocht met de andere programma's, wat ook een belangrijke opgave is. De integrale aanpak vanuit het IBOR wordt geheel losgelaten en er wordt volledig ingezet op verwezenlijking van de klimaatadaptieve doelen. Hierdoor worden er extra kosten gemaakt die we niet zouden maken als we werkzaamheden goed op elkaar afstemmen en zoveel mogelijk werk met werk maken. Ook is er bij scenario A ook sprake van kapitaalvernietiging doordat projecten eerder worden uitgevoerd en de maximale afschrijvingstermijn niet gehaald word.

Bij scenario B sluiten we daarentegen volledig aan bij IBOR en wordt zoveel mogelijk gezocht naar samenloop met andere ingrepen en aanpakken binnen de gemeente maar ook daar buiten om zo met deze extra middelen het verschil te maken tussen een regulier en een klimaatadaptieve vormgeving.

Financiële paragraaf
Voor de financiële consequenties van het uitvoeringsprogramma en de PLUS variant wordt verwezen naar de bijlage bij dit raadsvoorstel. In de twee tabellen hieronder staan samengevat de totale kosten voor achtereenvolgens het Uitvoeringsprogramma en daarna apart voor de PLUS variant. De uitwerking van de investeringskredieten in kapitaallasten staat beschreven in de financiële bijlage.

Totale kosten uitvoeringsprogramma:

Duiven	***2023***	***2024***	***2025***	***2026***	***2027***
Kosten totaal	€ 210.887,00	€ 241.262,00	€ 195.587,00	€ 192.662,00	€ 202.112,00
Algemene middelen	€ 53.855,75	€ 111.593,25	€ 132.124,50	€ 108.274,50	€ 105.349,50
- exploitatie	*€ 43.718,75*	*€ 101.456,25*	*€ 121.987,50*	*€ 98.137,50*	*€ 95.212,50*
- investering	*€ 10.137,00*	*€ 10.137,00*	*€ 10.137,00*	*€ 10.137,00*	*€ 10.137,00*
Watertakenplan	€ 157.031,25	€ 129.668,75	€ 63.462,50	€ 84.387,50	€ 96.762,50
- exploitatie	*€ 101.456,25*	*€ 74.093,75*	*€ 7.887,50*	*€ 28.812,50*	*€ 41.187,50*
- investering	*€ 55.575,00*	*€ 55.575,00*	*€ 55.575,00*	*€ 55.575,00*	*€ 55.575,00*

Totale kosten PLUS variant (bovenop het uitvoeringsprogramma)

Duiven	***2023***	***2024***	***2025***	***2026***	***2027***
Kosten totaal	€ 600.000,00	€ 600.000,00	€ 600.000,00	€ 100.000,00	€ 100.000,00
Algemene middelen	€ 150.000,00	€ 150.000,00	€ 150.000,00	€ 25.000,00	€ 25.000,00
- exploitatie	*€ 25.000,00*	*€ 25.000,00*	*€ 25.000,00*	*€ 25.000,00*	*€ 25.000,00*
- investering	*€ 125.000,00*	*€ 125.000,00*	*€ 125.000,00*		
Watertakenplan	€ 450.000,00	€ 450.000,00	€ 450.000,00	€ 75.000,00	€ 75.000,00
- exploitatie	*€ 75.000,00*	*€ 75.000,00*	*€ 75.000,00*	*€ 75.000,00*	*€ 75.000,00*
- investering	*€ 375.000,00*	*€ 375.000,00*	*€ 375.000,00*		

Participatie en communicatie
Wij gaan de samenleving betrekken bij de klimaatadaptieve projecten die in de komende jaren op stapel staan. Bij het oppakken van de projecten uit het uitvoeringsprogramma willen wij adviseren en co-creëren met de samenleving volgens onze aanpak uit de Duivense participatiestrategie. Ook willen wij nog intensiever inzetten op informatie verstrekken over klimaatadaptatie en ook wat burgers en bedrijven daarin kunnen doen. Dit wordt een continue proces.
Belangrijk daarin is ook de echte omvorming van de particuliere- en bedrijfspercelen. Dit kan door in te zetten op advisering en ook stimulering van afkoppeling, het ontstenen van percelen en vergroening. Het houdt namelijk niet op bij het openbaar terrein. Samen zullen we daarin op moeten trekken.
Om bovenstaand ook daadwerkelijk vorm te geven wordt ook ingezet op extra formatie voor communicatie op het gebied van klimaatadaptatie om dit ook daadwerkelijk waar te kunnen maken. Dit is ook opgenomen in het uitvoeringsprogramma. Dit is in aanvulling op de al lopende en geplande participatie en communicatie trajecten.

Intergemeentelijke samenwerking
Het uitvoeringsprogramma is in samenwerking met de gemeenten Westervoort, Zevenaar en het Waterschap Rijn en IJssel opgesteld.

Op lokaal niveau maar ook in samenhang met elkaar zijn de maatregelen per gemeente bepaald. Na vaststelling van het uitvoeringsprogramma is het onze intentie om gezamenlijk projecten aan te pakken en uit te voeren. De harde uitvoeringsmaatregelen worden vooral individueel per gemeente opgepakt. Op beleidsmatig niveau kunnen we elkaar op veel vlakken wel vinden. Zo staan er in het uitvoeringsprogramma diverse plannen en projecten, die vooral beleidsmatig zijn, die we in gezamenlijkheid op willen pakken. Als volwaardige partners willen we als gemeenten en waterschap hier samen in op trekken om hier samen het voordeel in te behalen.
In het afgelopen jaar is ook de samenwerking met de provincie Gelderland geïntensiveerd op het gebied van klimaatadaptatie. De provincie heeft de intentie uitgesproken om ook volwaardig deel te nemen bij onderzoeken die hen raken.

Bijlagen

201562764	beleidsambities klimaatadaptatie
201561760	Uitvoeringsprogramma klimaatadaptatie 2023 - 2027
201561761	oplegdocument ‘Duivense oplegger’
201561757	bijlage Financiën
201561963	A2-groenblauwe maatregelen
201561964	A4-Afkoppelen wijken en buurten
201561965	A5-beleidsmaatregelen liemers
201561966	A6-Kostenoverzicht
201561967	B2-maatregelen Duiven
201561968	C2-astand tot kwetsbare groepen
201561969	C7- afstand koele zones
201561970	C12-percwentage schaduw per wijk
201561971	C17- wateroverlast
201561972	C22-ondoorgaanbare wegen
201563135	Raadsbesluit uitvoeringsprogramma DPRA

Duiven, 3 mei 2022.

Burgemeester en wethouders van Duiven,

mr. drs. R.J. (Rutger) den Haan	mr. H.B. (Huub) Hieltjes
secretaris	burgemeester